

Doorgaande lijn po-vo voor getalenteerde leerlingen

Stedelijk Lyceum Zutphen

Beschrijving van het arrangement	In dit arrangement wordt de doorgaande lijn voor getalenteerde leerlingen geborgd door een gedeelde kennisbasis over begaafdheid en talentontwikkeling bij leraren po en vo, een warme overdracht po-vo en een screening in groep 8 van leerlingen die een vwo-/ gymnasiumadvies hebben én zich aanmelden bij het Stedelijk Lyceum Zutphen. Door studiedagen po en vo te koppelen en door bij elkaar te gaan kijken, leert men van elkaar.
Toegevoegde waarde van dit arrangement voor leerlingen	Vanaf de start in de brugklas van het Stedelijk Lyceum zijn de leerlingen in beeld, zodat snel aangesloten kan worden bij interesses, kwaliteiten en talenten. Er is tegelijkertijd inzicht in eventuele uitdagingen en belemmeringen zodat onderpresteren snel wordt gesignaleerd en de leerling ondersteund kan worden. Zo kan afstromen worden voorkomen. Door de samenwerking po-vo krijgt de doorgaande lijn po-vo een steeds uitgebreidere invulling en ervaren leerlingen werkelijk een doorgaande lijn.
Schoolgegevens	Het Stedelijk Lyceum Zutphen werkt in dit arrangement samen met alle 22 Archipelbasisscholen. Meer informatie: http://www.hetstedelijk-lyceum.nl/ Contactpersonen: Janneke Veldhuis, locatieleider onderbouw, j.veldhuis@hetstedelijkzuthen.nl Hanna Pietersma-Beuling, onderwijsadviseur, h.beuling@hetstedelijkzutphen.nl Laurens van Lier, directeur, l.vanlier@hetstedelijklyceum.nl

Arrangement in beeld

Dit arrangement past binnen het kwadrant 'Daag jezelf uit!' De leerlingen die aangemeld worden bij het Stedelijk Lyceum én een vwo-/ gymnasiumadvies van de basisschool hebben, krijgen een screening in groep 8. De leerlingen die door middel van deze screening en de warme overdracht in beeld zijn als getalenteerde leerlingen, worden direct bij de start in de brugklas extra uitgedaagd.

Beleid

Visie	<p>Het Stedelijk Lyceum Zutphen is een Dalton school. Dat betekent dat men werkt vanuit vertrouwen in het groeiend vermogen van leerlingen tot zelfstandig leren, werken en leven. Door te kijken naar verschillen tussen leerlingen en deze te erkennen, streeft men naar aanbod en begeleiding passend bij de leerling. Men steekt in op een sterk mentoraat.</p> <p>De school ziet zich nadrukkelijk als onderdeel van de educatieve keten, en hecht daarom veel waarde aan een doorgaande lijn po-vo. Invulling van de doorgaande lijn po- vo past binnen het begaafdheidsprofiel van de school, afkorting BPS (zie http://www.begaafdheidsprofiel.nl)</p>
Welke vraag heeft geleid tot dit arrangement?	<ul style="list-style-type: none"> Hoe kan het voortgezet onderwijs beter samenwerken met en leren van het primair onderwijs om zo leerlingen op de juiste plek in het vo te krijgen en te houden? Hoe kan de school bij aanvang van de brugklas de leerlingen goed in beeld krijgen zodat hen gedurende de brugklas een meer passend aanbod en passende begeleiding gegeven kan worden? Hoe kan de doorgaande lijn po-vo geborgd worden?
Determineren	<p>Voor alle leerlingen die aangemeld worden bij het Stedelijk Lyceum met een vwo-/gymnasiumadvies, is de werkwijze hetzelfde. Leerlingen met een havo-/vwo-advies die wel op het Stedelijk Lyceum komen, zijn niet gescreend in groep 8. Omdat leraren op het Stedelijk Lyceum allemaal geschoold zijn in het signaleren van begaafde leerlingen, worden deze leerlingen in de regel alsnog herkend en erkend.</p>
Inbedding	<p>De systematiek van de doorgaande lijn po-vo past binnen de visie van uitgaan van en aansluiten bij verschillen tussen leerlingen.</p> <p>Het is ingebed in de totale zorgstructuur en in het begaafdheidsprofiel van het Stedelijk Lyceum Zutphen. De mentor kan op basis van de screening, het OKR (onderwijskundig rapport) en de warme overdracht snel schakelen met het begaafdheids-kernteam (de BPS werkgroep), de zorgcoördinator, de leerlingen zelf en de vakleraren. Door deze werkwijze voelen de leerlingen zich werkelijk gezien en gehoord.</p> <p>Het begaafdheidsprofiel (BPS) betekent dat men open staat voor, kennis heeft van en in aanbod en begeleiding tegemoet komt aan de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen met begaafdheidskenmerken, de zogenaamde begaafde, getalenteerde leerlingen. 'Ruimte geven aan de ontwikkeling van talenten van leerlingen' geldt voor alle leerlingen en voor de begaafde leerlingen in het bijzonder.</p> <p>Zowel het Stedelijk Lyceum als de Archipelbasisscholen hebben een po-vo coördinator. De samenwerking po-vo wordt sinds dit jaar breed ingevuld. Er is een werkgroep met zes scholen uit het voortgezet onderwijs en vier basisschooldirecteuren van de vier denominaties. De werkgroep zorgt voor een optimalisering van de aanmelding, toelating en plaatsing van alle leerlingen in het vo zodat de leerling een optimale ontwikkelingslijn kan doorlopen. Een tweede speerpunt is dat po en vo van elkaar leren en bij elkaar kijken zodat kennisdeling ontstaat en vertrouwen in elkaars professionaliteit.</p> <p>De inbedding wordt versterkt doordat er terugkoppeling plaatsvindt door het vo aan het po over hoe het met de leerlingen gaat, niet alleen op het gebied van prestaties maar ook op het gebied van welbevinden. Een enquête voor brugklasleerlingen in oktober/ november brengt hun welbevinden in beeld.</p>

<p>Ontwikkelpunten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een ontwikkelpunt is dat het OKR verder geoptimaliseerd kan worden voor begaafde leerlingen. Er kan gekeken worden welke aanvullingen er nodig zijn om de geboden onderwijsaanpassingen en begeleiding in het po voor begaafde leerlingen beter in beeld te krijgen. Dit is zeker ook belangrijk bij begaafde leerlingen die belemmerende factoren ervaren. Ook kan er een checklist gemaakt worden van vragen die in een warme overdracht zeker aan de orde moeten komen. • Een ander ontwikkelpunt is dat de kijkwijzers die de leraren bij hun bezoek aan po of vo meenemen, óók items bevatten over onderwijsaanpassingen voor begaafde leerlingen. Zo wordt de gedeelde basiskennis van de leraren in het po en vo geconcretiseerd en kan gericht gekeken worden of men punten als compacten en verrijken en het stellen van vragen die creatief denken uitlokken (hogere orde denkvragen), waarneemt in de praktijk. Zie voor rijke leeractiviteiten en hogere orde denkvragen van Bloom: www.talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten. • Binnen de samenwerking po-vo zou er nader gekeken kunnen worden naar een inhoudelijke doorgaande lijn in vakken bijv. taal- Nederlands en rekenen- wiskunde. • Er zou gekeken kunnen worden hoe de ouders bij de doorgaande lijn betrokken kunnen worden door bijvoorbeeld direct bij aanvang van de brugklas in gesprek te gaan met ouders. • Het aanbod op het Stedelijk Lyceum voor leerlingen uit groep 8, de zogenaamde 8+ projecten, vraagt om een structurele inbedding. • Het aanbod voor en de begeleiding van (de brugklas)leerlingen die binnen het begaafdheidsprofiel passen, kunnen verder worden ingevuld en aangescherpt. Differentiatie binnen de vakken is hier een speerpunt, net als de invulling van de zogenaamde flexlessen. Dit zijn uren die de leerling aan een eigen project kan besteden waarbij hij een aantal reguliere lessen niet bijwoont. Continuïteit in aanbod en begeleiding is heel belangrijk. De praktijk van wisseling van directie en leraren werkt belemmerend voor deze continuïteit.
<p>Praktijk</p>	
<p>Leraren</p>	<p>De mentor vo is de leraar die de warme overdracht doet met de po scholen. Hij krijgt zicht op aanwezigheid van begaafdheidskenmerken van de leerlingen in zijn nieuwe klas. Hij krijgt antwoord op vragen als: is de leerling zeer snel van begrip, is hij gewend aan compacten en verrijken, heeft hij deelgenomen aan een plusklas, heeft hij veel behoefte aan autonomie.</p> <p>De mentor kan samenhang aanbrengen in de informatie uit de screening, het OKR en de warme overdracht en brengt dit over aan de vakleraren en waar nodig aan de zorgcoördinator en de begaafdheidscoördinator. De afdelingsleider checkt of alle leerlingen in beeld zijn.</p> <p>Aanpassingen in aanbod en begeleiding voor begaafde leerlingen zijn onderwerp van gesprek tussen leraren en op de rapportvergadering. De lijntjes met de mentor en de begaafdheidscoördinator zijn kort. Alle leraren staan hier voor open.</p>
<p>Doorlopende lijn ingevuld</p>	<p>Er vindt een screening plaats wanneer de leerlingen nog in groep 8 zitten. Deze screening geldt voor leerlingen die zich aangemeld hebben voor het vwo/ gymnasium van het Stedelijk Lyceum én een vwo-/ gymnasiumadvies hebben. De screening omvat een intelligentietest en een motivatietest die beide groepsgewijs kunnen worden afgenomen. De testdag op de basisscholen is dezelfde dag dat leerlingen die aangemeld worden bij kaderberoepsgericht/ basisberoepsgericht onderwijs, getest worden. Dit vergemakkelijkt de organisatie voor de basisschool. De leerkracht krijgt instructie hoe de testen af te nemen.</p>

	<p>De resultaten van de screening worden met ouders en het vo besproken direct bij de start in de brugklas in samenwerking met het CBO (Centrum voor Begaafdheidsonderzoek). Leerlingen die kenmerken van begaafdheid laten zien, al dan niet met een harmonieus profiel, vallen binnen het begaafdheidsprofiel en worden direct gezien en gehoord. Zo zijn ook de leerlingen die op de basisschool nog niet herkend worden, vanaf het begin van de brugklas in beeld.</p> <p>Het OKR en de warme overdracht maken het beeld compleet. De mentoren van het Stedelijk Lyceum en de leraren van de basisscholen spreken dezelfde taal omdat ze dezelfde basiskennis hebben over begaafdheid en talentontwikkeling. Zo levert de warme overdracht veel relevante informatie op.</p>
Leerlingen	<p>De zorgvuldige overdracht en de screening maken dat de leerlingen goed in beeld zijn. Mentor en begaafdheidscoördinator voeren zo snel mogelijk bij aanvang van de brugklas gesprekken met de leerlingen zodat onderwijsaanpassingen snel vorm gegeven kunnen worden. Ook in de verdere schoolloopbaan zijn er regelmatig gesprekken met de leerling, tijdens de mentorlessen met de mentor en eenmaal per drie maanden met de begaafdheidscoördinator. De leerlingen ervaren dat ze erkend en gehoord worden.</p> <p>Leerlingen die in het po gewend zijn aan compacten van de reguliere lesstof en zelfstandig doorwerken, kunnen dit in het vo voortzetten. Individueel werken aan interesses en eigen projecten (iets waar begaafde leerlingen in het po vaak mee bezig zijn) wordt in het vo met behulp van de flexlessen gecontinueerd, waar mogelijk. Op deze manier ervaren de leerlingen een doorgaande lijn po-vo. Werken aan talenten en interesses kan op het Stedelijk Lyceum ook binnen de twee talentstromen. Deze talentstromen zijn toegankelijk zijn voor alle leerlingen (van mavo tot gymnasium): de sciencestroom en de musicalstroom. Het TTO biedt de mogelijkheid om verdiept Engels te leren.</p> <p>Voor leerlingen die naast kenmerken van begaafdheid belemmerende factoren (bijv. dyslexie of demotivatie) ervaren, kan een vroegtijdige screening en warme overdracht van po naar vo veel betekenis hebben. Men kan vanaf het begin samen met de leerling kijken naar wegen die een ononderbroken ontwikkeling bevorderen. Soms is dit een heuse zoektocht, omdat iedere leerling uniek is en er geen pasklaar antwoord is die voor iedere leerling geldt.</p>
Samenwerken aan een doorgaande lijn po-vo	
<p>Wanneer het belang van een doorgaande lijn po-vo voor begaafde leerlingen wordt erkend, zijn de volgende punten in de samenwerking essentieel: het spreken van dezelfde taal in het primair en voortgezet onderwijs, het hebben van een gemeenschappelijke kennisbasis, het leren van elkaar en kijken bij elkaar, en de gedeelde ambitie om de overstap naar het vo zo veel mogelijk te optimaliseren, juist ook voor begaafde leerlingen.</p>	
Tips voor startende scholen po en vo die een doorgaande lijn willen optimaliseren	
<ul style="list-style-type: none"> • Een project 'samenwerken aan een doorgaande lijn po en vo' kan het best door een extern, onafhankelijk projectleider gedaan kan worden, die kennis heeft van processen en die professionals en organisaties kan verbinden. • Werken aan een doorgaande lijn po-vo voor begaafde leerlingen moet niet geïsoleerd worden ingevuld, maar ingebed worden in een doorgaande lijn po-vo voor alle leerlingen. • Wanneer de leerling in beeld is (door screening, OKR en warme overdracht) moet dit ook werkelijk gevolgen hebben voor het geboden onderwijsaanbod en/ of de begeleiding. De school moet hier kijken naar mogelijkheden en kansen en tegelijkertijd de eigen grenzen durven aangeven. • Een handig hulpmiddel is de kwaliteitskaart <i>Samenwerken aan een doorgaande lijn</i>. Te downloaden via http://talentstimuleren.nl/onderwijs/havo-vwo/publicatie/198-kwaliteitskaart-samen-werken-doorgaande-lijn-po-vo en de daarbij horende handreiking. 	

